

Nog niet aanvaarde meldingen van nieuwe soorten voor de regio uit de jaren 1987-1995

In de periode 1987-1995 vallen verder de volgende meldingen van tien nieuwe soorten, die wegens onvolledige documentatie, (nog) niet-aanvaarding door de CDNA of om andere redenen hun plaats op de Amsterdamse avifaunistische lijst nog niet zeker gesteld hebben:

CETTI'S ZANGER, (drie meldingen:) 28 december 1976 Lodykestraat Osdorp (A.H.V. Eggenhuizen), 13 juni 1987 2 ex. Westelijk Havengebied (T.R. van Dijk & P. Tak, Vogeljaar 36: 44, zonder beschrijving) en 1 mei 1989 Klarenbeek, Zuid-Bijlmer (J.J.M. & G. Andriese, informatiebord de Ruige Hof; J.J.M. Andriese in litt., aug. 1995). Geen der waarnemers is nu nog zeker van hun waarneming.

DWERGGANS, 3 januari 1989 4 of 5 ex. aan de Waterlandse Zeedijk bij Uitdam, Waterland (Dutch Birding Nieuwsbrief 1989,2: 22; waarnemer onbekend); vier dagen daarvoor, op 31 december 1988 waren 2 adulte en 2 juveniele - alle ongeringde ex. (volgens Dutch Birding hetzelfde groepje; ?) waargenomen aan de zuidzijde van de Oostvaardersplassen bij de E. Heimansweg, Zuid-Flevoland (Dutch Birding 11: 42). In februari 1986 pleisterden 3 Dwergganzen, waarvan twee geringde en een ongeringd ex. in een troep Kolganzen in de Noordpolder ten oosten van Muiden (Gierzwaluw 24,1: 14; W. v.d. Waal pers. med.); deze vogels bevonden zich echter net buiten het eigenlijke werkgebied van de VWGA en konden daarom niet worden opgenomen op de checklist van 1986. Een derde geval deed zich eveneens net buiten het VWGA-werkgebied voor, nl. een ongeringd ex. 23 januari 1993 aan de Botsholse dwarsweg, ten zuiden van polder de Ronde Hoep (K.J. Eigenhuis & J. van 't Hof; Dutch Birding 15: 90). De Dwerggans heeft dus in onze regionale avifauna letterlijk de status van grensgeval.

INDIGOGORS, 10-23 maart 1989 mannetje Anna's Hoeve, Kruislaan, Watergraafsmeer* (Gierzwaluw 27,2: 39, Dutch Birding 11: 104, foto in Birding World 2,5: 190). Wegens de tamheid van deze vogel zou het hier om een ontsnapte kooivogel kunnen zijn gegaan; anderzijds zou de soort tam van aard zijn. De CDNA accepteerde het geval, zonder enige zinspeling op de mogelijk niet wilde herkomst ervan, als tweede geval voor Nederland (Limosa 67: 169). Ter vergelijking: er is slechts één aanvaard geval voor Ierland (Cape Clear, oktober 1985) naast drie mogelijke escapes voor Engeland (Dymond et al., Rare birds in Britain and Ireland 1989). Als controleur Vogelwet zag R. de Haas de soort veelvuldig in kooien. Daar de wilde status van dit geval, een Amerikaanse dwaalgast en regelmatig gehouden kooivogel, zeer betwijfeld kan worden, lijkt het niet verantwoord de soort als wilde vogel op te voeren (vgl. verder BWP vol. IX: 349-350).

ROTSKRUIPER, 13 november 1989 - 11 april 1990 en 27 november 1990 - 5 april 1991 vermoedelijk een vrouwtje van de aziatische ondersoort *Tichodroma muraria nepalensis* Amsterdam-Buitenveldert* (Gierzwaluw 27,3: 2-3, Dutch Birding 11: 200, 12: 48-49, 13: 135-139; Birding World 2: 433-434, Gierzwaluw 28,1: 19, Limosa 64: 66 en 65: 143, BWP vol. VII: 332).

Bij ontdekking van deze vogel was de opwinding groot, omdat het hier een nieuwe soort voor Nederland betrof (na afwijzing van drie eerdere meldingen: 5 september

1972 bij Den Haag, 15 november 1980 sine loco en 12 november 1989 Castricum; Limosa 47: 53-54, Limosa 52: 212, Limosa 55: 136 en 138, Dutch Birding 17: 100). Tot op heden geldt het als enige aanvaarde geval (Limosa 64: 66).

Deze vogel blijkt echter afkomstig uit een vliegtuigzending vogels aangevoerd op Schiphol. C.S. Roselaar, medewerker van het Zoologisch Museum Amsterdam, vernam uit twee onafhankelijke bronnen dat één week voor de waarneming van de Rotskruiper op de Vrije Universiteit de Algemene Inspectie Dienst op Schiphol een kooi had geopend met Rotskruipers, waaruit enkele exemplaren zouden zijn ontsnapt en niet teruggevangen. Volgens H. Peeters van Vogelbescherming Nederland ging het om zes exemplaren. De AID-medewerker A. Ros bevestigde ons telefonisch de ontsnapping van deze vogels (<10 ex.). Hij schreef ons: "De genoemde Rotskruipers zijn op Schiphol ontsnapt bij het openen van een dierenwagentje. Dit is voor 100% zeker vastgesteld door G.J. van Dalen ambt. AID" (A. Ros in litt., 22-10-95). Een dag vóór de ontdekking van de Rotskruiper op de Vrije Universiteit zou eveneens een Rotskruiper zijn waargenomen te Castricum @ (med. C. Reijnders; Dutch Birding 17: 100), mogelijk een van de zes ontsnapte vogels van Schiphol. Zoals bekend worden op Schiphol wekelijks duizenden vogels aangevoerd (vgl. Vogels 1992,2: 10-13 en 1992,6: 10-13, De Duinstag 10,1: 16-17). Vanuit CDNA-kring achtte men aanvankelijk ontsnapping om tweeërlei redenen ongeloofwaardig: de soort zou moeilijk te vangen zijn en de soortenkennis van de AID zou te wensen overlaten (beide argumenten bestrijdt Ros). In de terugkeer van waarschijnlijk dezelfde vogel in de winter van 1990/1991 ziet de CDNA het bewijs van de wilde status van de Amsterdamse Rotskruiper. Het gevolg van deze mededeling is echter dat de Rotskruiper opnieuw van de Nederlandse Lijst kan worden afgevoerd, en daarmee tevens van alle persoonlijke lijstjes van de Nederlandse twitchers.

KREKELZANGER, 30 juni 1992, gedurende een half uur gehoord Diemerzeedijk, niet gezien (R. Geene & D. Tempelman; Gierzwaluw 33,1: 14; dit geval is in Dutch Birding 17: 177 abusievelijk op 1995 gedateerd). Er bestaat echter geen geluidsopname van, zodat aanvaarding van dit geval (dat het 18e voor Nederland van deze soort zou zijn) niet veel kans maakt.

SLANGEAREND, 20 mei 1993, 18.20-18.30 u. op <100 m. overtrekkend richting N.O., Diamantstraat, de Pijp (J.E. & C. den Ouden, A. Stougie & E. de Ruyter; Dutch Birding 15,4: 187). Uit de toegezonden beschrijvingen van J. den Ouden en A. Stougie krijgen we het volgende beeld van deze vogel: twee tot drie maal groter dan pestende Zwarte Kraai. Bijzonder wit van onderen. Op onder vleugel gespikkelde banden, geen polsvlekken. Kop, keel en hals donker (aan onderkant), licht bruin. De voorkant van de kop was licht tot wit. Op de bijgeleverde veldschetsen is een dikke en ronde uile-kop getekend. Op de staart drie duidelijke banden, vrij smal. Bovenzijde lichte boven-voorvleugels. Vrijwel constante glijvlucht, af en toe rond draaiend om thermiek te pakken. Vrijwel geheel gestrekte vleugels, met licht omhoog gebogen uiterste vleugelpunten. De vogel was 'onmiskenaar' een lichte fase Slangarend (Stougie). Vergelijk voor het vliegbeeld van deze soort R.F. Porter et al., Flight Identification of European Raptors, foto's 26 en 27; een lichte fase Wespandief behoudt zijn donkere polsvlekken, heeft geen donkere hals, en heeft een slanke kop (zie Porter et al. p. 34-35). Het geval is doorgestuurd naar de CDNA. Eerder werd op 26 juni 1989 een Slangarend waargenomen bij Nederhorst den Berg (door R.F.J. van Beusekom; Limosa 65: 139).

AMERIKAANSE SMIENT, 2e k.j. mannetje 18 en 25 januari 1994 Bullewijkerplas, Ouderkerk aan de Amstel (R.F.J. van Beusekom; *Birding World* 7,1: 8, *Graspieper* 14e jrg. nr.1, *Gierzwaluw* 32,1: 29; *Dutch Birding* 16,2: 85). Dit geval is ingediend bij de CDNA. Bij aanvaarding zou dit de 294ste vogelsoort in de regio Amsterdam zijn.

BLYTHS RIETZANGER of **STRUIKRIETZANGER**, een ex. van mogelijk deze soort 1e helft oktober 1994 Vijfhoek, Diemen (van Duin, van der Schot, Vogelzang, van der Waal e.a.); een non-descripte bruinige *Acrocephalus* met afwijkende roep (geluidsopname door van Duin). Helaas is er geen poging gedaan de vogel te vangen, noch zijn anderen gewaarschuwd. De soort is in het veld nauwelijks van Kleine Karekiet of Bosrietzanger te onderscheiden (*Dutch Birding* 14: 124).

Landelijk is er slechts een aanvaard geval, een vangst te Lelystad 26 juni 1990 (*Dutch Birding* 14,3: 80 en 14,4: 121-126, *Limosa* 65: 142).

BERGFLUITER, 27-28 april 1995 een mannetje in natuurtuin de Wiedijk, P. Wiedijkstraat en bosrand C. Lelylaan Amsterdam-Osdorp (door R. van Kempen; *Blaadje*, kwartaalblad KNNV afd. Amsterdam 14,3: 14). Aanvaarding wordt problematisch vanwege de onvolledige beschrijving: "Een zeer actief vogeltje dat veel op de Fitis lijkt. Niet zo geel als Fluiteer en grijswitte buik", echter zonder expliciete vermelding van ongetekende kop, grijze rug en gele stuit. De vogel pikte voedsel van blaadjes en zong dan weer even. Fourageerde zowel in struiken als vrij hoog in bomen. De zang wordt omschreven als "Fluiterachtig maar zonder het tuut tuut; de triller op ongeveer dezelfde toonhoogte doet wat denken aan de Braamsluiper en de roller van de Groenling. Het roepje doet denken aan tjlip van Huismus", en wordt ook omschreven als 'tjie-uup' of 'tijup'; het geluid werd gedetermineerd aan de hand van een vogelgeluidenbandje (van Kempen in litt. aug. 1995; vgl. ook BWP vol. VI: 580, *Limosa* 54: 57).

De musachtige roep wijst op mogelijk de oostelijke ondersoort *Phylloscopus bonelli orientalis*, 'Balkanbergfluiteer' (vgl. BWP vol. VI: 582, Hazevoet 1983, geluidscasette). Daarvan zijn tot nu slechts vier gevallen in Nederland met zekerheid vastgesteld (vgl. *Dutch Birding* 7: 146 en 8: 48-52, *Limosa* 60: 202, *Dutch Birding* 17: 96).

Dit is een vroege melding van deze soort (zie voor de mogelijke soortstatus van *Ph. b. orientalis* Helbig et al. 1995, *Dutch Birding* 17: 174). De vroegste aanvaarde waarnemingen dateren tot nog toe van 30 april en 1 mei 1993 Vlieland (*Ph. b. orientalis*), 5 mei 1962 Den Haag en 6 mei 1988 Epen, Limburg (*Limosa* 37: 50 en 62: 204, *Dutch Birding* 17: 96/97). Als onderdeel van een reeks van waarnemingen van Bergfluiters op de Zuid-West Veluwe, die door de CDNA vrijwel genegeerd wordt, claimde R.G. Bijlsma nog vroegere april-waarnemingen in de jaren 1976-1978 (*Limosa* 54: 57-62, Teixeira 1979: 408).

DWERGLIJSTER, *Catharus ustulatus swainsonii*, 12 november 1995 een ex. van mogelijk deze soort, tweemaal slechts zeer kort waargenomen van 15 m. afstand op en naast het asfaltpad op de Diemerzeedijk (R. Altenburg & B. Oosterbaan). De waarnemers hebben alleen de koptekening en de rug goed waargenomen. Ze beschreven de vogel als een vrij kleine bruin-beige lijsterachtige ter grootte van een Blauwborst en duidelijk kleiner dan Zanglijster, met een opvallend kopt patroon: een vrij grote crèmekleurige oogring, een korte lichte wenkbrauwstreep voor het oog en een onduidelijke tekening op de crèmekleurige wang; de vogel had vlekjes op de borst, niet doorlopend op de buik, en een beigekleurige rug, lichter dan Zanglijster (vgl. BWP vol. V: plaat 68, *Dutch Birding* 15: 55-60); de waarnemers dachten eerst met een vrouwtje Blauwborst van doen te

hebben. De vogel fladderde zonder enig geluid te maken weg (vgl. ook Petersons' Vogelgids 1995: 181), en kon nog kort op de rug waargenomen worden, voor hij snel in een struik verdween. Daarbij bleek de staart dezelfde kleur te hebben als de rug.

Dit is de derde of vierde melding voor Nederland van deze dwaalgast uit oostelijk Noord-Amerika (er zijn twee eerder afgewezen claims dec. 1978 en jan. 1981 en mogelijk een vondst? sine dato 1976-80; Limosa 53: 32 en 55: 138, Vogeljaar 30,2: 87). Opmerkelijk genoeg werd deze zelfde dag een Dwerglijster in oost-Zweden waargenomen (med. M. van der Aa). De soort is nu 37 keer in twaalf verschillende Europese landen vastgesteld, waarvan 13-17 keer op het Europese vasteland (BWP vol. V: 930, Sharrock & Grant, Birds new to Britain and Ireland 1982, Glutz von Blotzheim Bd. 11/II 1988, Lewington Alström & Colston, A Fieldguide to the rare birds enz. 1992, van den Berg 1994: 31, British Birds, Birding World en Dutch Birding).

De tweede fase van de revisie van de Nederlandse avifaunistische lijst heeft ons dus uiteindelijk slechts drie soorten gekost. Eén van de vier daarbij afgevoerde soorten, de Witstuitbarnsijs, keerde in 1990 namelijk alweer terug op de Amsterdamse checklist. Vier andere soorten waargenomen vóór 1986 bleken alsnog aanvaard te kunnen worden, terwijl sindsdien nog eens vier soorten aan de lijst konden worden toegevoegd. In tegenstelling tot alle eerdere opgaven in de Gierzwaluw is de stand dus 293 vogelsoorten, die met zekerheid in de regio Groot-Amsterdam zijn vastgesteld. Totaal 42 soorten kunnen wegens onvoldoende documentatie of om andere reden (nog) niet aan de Amsterdamse lijst worden toegevoegd.

Herbevestigde gevallen van zeldzame vogelsoorten op de Checklist van Groot-Amsterdam

De tweede revisie van de Nederlandse avifaunistische lijst betreft uitsluitend de documentatie van gevallen van soorten, waarvan tot 1980 in Nederland minder dan ca. 40 waarnemingen bekend waren. De revisie strekte zich dus niet uit tot een aantal vaker vastgestelde zeldzaamheden waarvan ook in onze regio soms controversiële meldingen zijn gedaan (w.o. Zwarte Ibis, Klein en Kleinst Waterhoen, Poelsnip, Roodkopklauwier, Cetti's Zanger, Waterrietzanger en Taigaboomkruiper).

In ieder geval heeft een reeks van gevallen op de Amsterdamse lijst ook de tweede fase van de revisie van de Nederlandse lijst overleefd. Het gaat hierbij veelal om eerste vaststellingen of tot dusver enige gevallen in onze regio van de volgende soorten en ondersoorten:

SNEEUWUIL, december 1806 na verscheidene dagen zware N.O.-storm gevangen in Amsterdam (Nozeman & Sepp, dl. IV, 1809: 394 en deel V, 1829: 451). Temminck zelf of zijn vertaler (J.A. Susanna?) meldt later dat het ging om een jong mannetje, gevangen in de winter van 1802 binnen Amsterdam (C.J. Temminck, Handboek tot de kennis der Europeesche vogelen, 1824: 108). De balg van deze vogel bevond zich in de vroegere collectie Temminck en is in 1820 daaruit overgegaan in die van het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden (Temminck, Catalogue systématique 1807: 18, nr. 314 sine anno; Notes Leyden Museum 30: 186). De balg is daar echter zoek sedert 1862, en zou mogelijk geruild kunnen zijn en zo in een buitenlands museum kunnen zijn beland (vgl. Ardea 41: 136 en de zgn. 'ruilboeken' in NNM Leiden). Van deze vogel bestaat